

SCI-CONF.COM.UA

EUROPEAN SCIENTIFIC DISCUSSIONS

**PROCEEDINGS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
AUGUST 15-17, 2021**

**ROME
2021**

EUROPEAN SCIENTIFIC DISCUSSIONS

Proceedings of X International Scientific and Practical Conference

Rome, Italy

15-17 August 2021

Rome, Italy

2021

UDC 001.1

The 10th International scientific and practical conference “European scientific discussions” (August 15-17, 2021) Potere della ragione Editore, Rome, Italy. 2021. 287 p.

ISBN 978-88-32934-02-1

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // European scientific discussions. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Potere della ragione Editore. Rome, Italy. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-european-scientific-discussions-15-17-avgusta-2021-goda-rim-italiya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: rome@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 Potere della ragione Editore ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

BIOLOGICAL SCIENCES

1. *Івченко Є. М., Кілочок Т. П.* 8
ОПТИМІЗАЦІЯ СКЛАДУ ПОЖИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ
БІОСИНТЕЗУ АМІЛОЛІТИЧНИХ ФЕРМЕНТІВ ШТАМОМ
STREPTOMYCES RESEFENSIS VAR. LYTICUS 2P-15.
2. *Піда С. В., Броцак І. С., Москалюк Н. В., Мацюк О. Б.* 15
ВПЛИВ РІЗНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ НАТРІЙ ХЛОРИДУ НА ПОКАЗНИКИ
ВОДООБМІНУ ЛИСТКІВ НУТУ ЗВИЧАЙНОГО (CICER ARIETINUM L.)

MEDICAL SCIENCES

3. *Бирчак І. В.* 21
ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГАЛЬНОГО ТА АКУШЕРСЬКО-
ГІНЕКОЛОГІЧНОГО АНАМНЕЗУ У ВАГІТНИХ ЗІ ЗВИЧНИМ
ВИКИДНЕМ.
4. *Шановалова Ю. Ю.* 26
ВМІСТ Т- І В-ЛІМФОЦИТІВ У ХВОРИХ НА ЧЕРЕПНО-МОЗКОВУ
ТРАВМУ.

TECHNICAL SCIENCES

5. *Boiko S., Zhukov O., Ivanchenko L., Silahin O.* 31
INTRODUCTION OF DISTRIBUTED ELECTRICITY SOURCES DURING
THEIR IMPLEMENTATION IN THE AIRFIELDS AND AIRPORTS
CONDITIONS.
6. *Eminov A. M., Bayjanov I. P., Jumanov Yu. K., Boymurodova M. T.,
Ruzmatov I., Vaccasov S., Abrayev M. S.* 36
FELDSPAR AND ITS ROLE IN THE FORMATION OF THE STRUCTURE
OF ALUMINOSILICATE CERAMICS.
7. *Prachyk V., Liashenko O.* 42
AN EMERGENCY RESPONSE DECISION SUPPORT SYSTEM: CONCEPT,
STRUCTURE AND FUNCTIONS.
8. *Podchashynskiy Yu., Voronova T., Luhovykh O., Omelchuk I.* 48
GEOMETRIC ERRORS OF DETERMINATION OF OBJECTS
COORDINATES BY THEIR VIDEO IMAGES.
9. *Pysarets A.* 55
TRANSMITTING READINGS AUTOMATION FROM ENERGY CARRIERS
METERING UNITS.
10. *Shyrmovska N., Lazoriv A., Lazoriv N.* 61
OPTIMIZATION OF THE CRYPTOGRAPHIC ALGORITHM BASED ON
THE TURMITES SYSTEM.
11. *Ленков Є. С., Пашков О. С., Зінчик А. Г., Кольцов Р. Ю., Банзак Г. В.* 68
МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ РЕСУРСУ ТЕХНІЧНОГО ОБ'ЄКТА, ЩО
ВІДНОВЛЮЄТЬСЯ.

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

12. *Павленко О. Ю.* 75
ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ПОСЛІДОВНОСТІ АДИТИВНО-РІЗНИХ
ЧИСЕЛ.

GEOGRAPHICAL SCIENCES

13. *Манько А. М.* 80
ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.

ARCHITECTURE

14. *Дорохіна Г. І., Жданова Я. І.* 87
АРХІТЕКТУРНА КЛАСИФІКАЦІЯ ВЕРТИКАЛЬНИХ
АГРОКОМПЛЕКСІВ ЗА СПОСОБОМ КООПЕРУВАННЯ.

PEDAGOGICAL SCIENCES

15. *Andrushchak M. A., Sokolenko M. O.* 94
FORMS OF SIMULATION CLASSES IN TERMS OF DISTANCE
LEARNING.
16. *Bratkova O. I.* 98
PECULIARITIES OF DISTANCE LEARNING AS A MODERN HIGHER
EDUCATION TECHNOLOGY.
17. *Shevchenko O., Leshchenko T.* 101
EXPERIENCE OF APPLICATION OF INTERACTIVE METHODS IN
CLASSES ON UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE.
18. *Варфоломєєв Д. І., Новак О. В., Мислінчук В. О.* 107
СТРАТЕГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОЕКТІВ НА
ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ.
19. *Васильєва С. А.* 114
ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛЬНОЇ РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТРЕТЬОГО
РОКУ ЖИТТЯ В РОДИНІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ.
20. *Васильчук Г., Малечко Т.* 120
ВПЛИВ ПОРУШЕННЯ ПОСТАВИ УЧЕНИЦЬ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА
ЇХ ПСИХОФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК.
21. *Ващенко Л. С.* 123
ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНИКАМИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ РІВНЯ ВАЖЛИВОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.
22. *Григоров Г. А.* 128
МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК БЕЗПЕРЕРВНОЇ САМООСВІТИ.
23. *Кравець В. П., Кравець С. В.* 134
ПРОБЛЕМИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В РАМКАХ ФАМІЛІСТИЧНОЇ
ПЕРСПЕКТИВИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.
24. *Костян Л. О.* 141
ПРОБЛЕМА НАСТУПНОСТІ У РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ В
ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.

25. **Купрієнко О. С.** 148
ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
НА ПРИКЛАДІ М. СУМИ.
26. **Нечепорук Я. С.** 155
СТАНДАРТИЗАЦІЯ ВИМОГ ЩОДО РІВНЯ ВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ
МОВОЮ ТА ЇХ МІСЦЕ В АВІАЦІЙНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.
27. **Пакулин С. Л., Перебейнос В. Б.** 159
УЛУЧШЕНИЕ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ПОДГОТОВКИ
ТХЭКВОНДИСТОВ ІТФ.
28. **Прокоф'єва Л. Б., Вейландє Л. В.-В.** 167
ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ ДО НАУКОВО-
ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

29. **Абидва З. А., Джалалов У. Д.** 171
ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК ФАКТОР УСПЕШНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ.
30. **Александров Ю. В.** 176
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТОЛЕРАНТНОСТІ КУРСАНТІВ.
31. **Бойко-Бузиль Ю. Ю.** 182
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СПРИЯННЯ ПРОФЕСІЙНОМУ ТА
ОСОБИСТІСНОМУ СТАНОВЛЕННЮ КЕРІВНИКІВ СИСТЕМИ МВС
УКРАЇНИ.
32. **Мірошник З. М., Мішака Н. А.** 188
СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНО-РОЛЬОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ СУЧАСНОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.
33. **П'янківська Л. В.** 193
ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.

SOCIOLOGICAL SCIENCES

34. **Акименко Г. В., Лопатин А. А., Селедцов А. М., Начева Л. В.,
Кирина Ю. Ю.** 200
ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ В
ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ МЕДИЦИНСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА.
35. **Антонюк О. І., Марущак В. П.** 213
ПУБЛІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ
СТАНДАРТИЗАЦІЮ ДИВІДЕНДНОЇ ПОЛІТИКИ.

ART

36. **Куш В. В.** 216
ШЛЯГЕРИ У ПІСЕННІЙ ТВОРЧОСТІ ІВАНА КАРАБИЦЯ.
37. **Рум'янцева А. Ю.** 221
РОЗВИТОК ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТЕОРЕТИЧНОЇ ДУМКИ З
ПРОБЛЕМ ФОРТЕПІАННОГО ВИКОНАВСТВА У XVII – XIX СТ.

CULTUROLOGY

38. *Кобюк С. В.* 228
КОМУНІКАТИВНИЙ ПРОСТІР КУЛЬТУРИ ПОСТРАДЯНСЬКОГО
ПРОСТОРУ.

LITERATURE

39. *Чонка Т. С.* 230
АНТРОПОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ ФАНТАСТИЧНОЇ ПОВІСТІ
ВОЛОДИМИРА ЛИСА «ВАЗА».

PHILOLOGICAL SCIENCES

40. *Дружинець М. Л., Велічко І. С.* 237
СУЧАСНІ ПРИЗВИЩА СТУДЕНТІВ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ
АСПЕКТ.
41. *Ковальчук О. Я.* 243
ВІРШ Г. ЛОНГФЕЛЛО «THE SLAVE IN THE DISMAL SWAMP» В
УКРАЇНОМОВНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ.
42. *Коробова І. О.* 248
COVID-19 ТА ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ.
43. *Латишева Н. Є., Малік Т. Г.* 253
ОСОБЛИВОСТІ СИНОНІМІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТЕРМІНОСФЕРІ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ.
44. *Синявская Н. С.* 257
ЛЕКСИЧЕСКИЕ И СЕМАНТИЧЕСКИЕ ПРИЗНАКИ АВСТРАЛИЙСКОГО
ВАРИАНТА АНГЛІЙСКОГО.

ECONOMIC SCIENCES

45. *Ляшевська В. І., Пухтін А. В.* 264
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.
46. *Майстренко К.* 269
СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЕМ ПРОЄКТІВ В
УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СТРУКТУРАМИ.
47. *Медведева М. И.* 272
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ГЛОБАЛЬНОГО РЫНКА АУТСОРСИНГА
УПРАВЛЕНИЯ ЗНАНИЯМИ.

LEGAL SCIENCES

48. *Геєць І. В., Железняк К. А.* 275
ЮРИДИЧНА ДОКТРИНА У СФЕРІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.
49. *Яковенко Ю. Л., Деркаченко Ю. В., Березовський Д. О., Машиненков К. А.* 281
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО
КІБЕРБЕЗПЕКУ.

ПРОБЛЕМИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В РАМКАХ ФАМІЛІСТИЧНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Кравець Володимир Петрович

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Кравець Світлана Володимирівна

кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Вступ. Вступаючи в шлюб, молоді люди повинні мати чітке уявлення про ті сімейні цінності, які сприяють зміцненню фундаменту для створення міцної і дружної сім'ї. Система сімейних цінностей визначається як сукупність позитивних установок на сім'ю і шлюб, базовими з яких є любов, народження і виховання дітей, довірливе спілкування в сім'ї. Сімейні цінності – це звичаї та традиції, які передаються з покоління в покоління, завдяки яким сім'я стає міцною. Це – все те, що люди переживають разом удома – радість і горе, благополуччя чи проблеми і труднощі. У вітчизняній науковій літературі проблема сімейних цінностей активно досліджувалась в останні роки (Т.Алексєнко, Л.Гончар, Т.Кравченко, І.Мачуська, К. Павлицька, А.Хижняк, Л.Яценко та багато інших).

Мета роботи. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури та проведення експериментальної роботи розкрити прогалини у формуванні системи сімейних цінностей школярів та студентів молодших курсів педагогічного університету, а також довести актуальність їх вирішення у системі фамілістичної підготовки учнівської молоді.

Матеріали і методи. Важливість для суспільства сімейних цінностей визначається соціальними функціями, які вони виконують. По-перше, вони пропонують зразки, реальні зразки для наслідування, ідеали, до яких необхідно

прагнути. По-друге, вони покликані регулювати поведінку членів соціуму, а також міжособистісні відносини в родині. По-третє, сімейні цінності і сімейні ціннісні установки служать сполучною ланкою в міжособистісних зв'язках і контактах між людьми. По-четверте, вони впливають на дошлюбну і шлюбну поведінку, репродуктивні установки тощо.

Школярі повинні усвідомити, що сімейні цінності – це звичаї та традиції, які передаються з покоління в покоління, завдяки яким сім'я стає міцною. Це – все те, що люди переживають разом удома – радість і горе, благополуччя чи проблеми і труднощі. І хоч сімейні цінності індивідуальні для кожного дому, є й *універсальні*: навіть найменшому члену сім'ї важливо усвідомлювати свою потрібність і значимість для сім'ї; важливе уміння йти на компроміси в розв'язанні проблем, котрі неминуче виникають в будь-якій сім'ї; дотримання сімейних правил; вміння прощати; спільне подолання труднощів.

Звісно, такі поняття як любов, честь, щастя, довіра, повага, взаємодопомога, доброта і розуміння є базовими в системі сучасних сімейних цінностей. Але, на жаль, вони зазнають серйозного тиску з боку різних факторів, обумовлених проблемами суспільства. В процесі вивчення проблеми вияснялось, на якому місці серед інших цінностей у студентів університету сім'я. Для цього респондентам було запропоновано проранжувати список основних життєвих цінностей. Виявилось, що кохання і сім'я для студентської молоді як і раніше на перших позиціях (2,8). Далі йде здоров'я (3,5) і освіта (3,9). І лише потім діти (4,2). Можна припустити, що молодь все більше пов'язує сімейні стосунки з подружніми стосунками, а не з батьківством.

В суспільстві сімейні цінності поділяють на традиційні і сучасні, причому вони можуть входити в конфлікт одні з одними. **Традиційні** (класичні) сімейні цінності постійно культивуються та впроваджуються в життя подружжя. Саме їх намагаються прищепити дітям батьки й прабабушки, про них можна чути з екранів телевізорів, про них говорять в церквах тощо. Віра, вірність, любов, шлюб, повага, материнство, батьківське благословення - це далеко не повний список основних сімейних цінностей. Основним смисловим навантаженням,

яке вони несуть, є шлюб, метою якого є при збереженні віри і кохання – продовження роду і виховання дітей.

Матеріальним утіленням сімейного щастя завжди був ДІМ (чи то хатинка, чи палац), саме він символізує постійність і ізоляцію від світу. В його стінах сім'я перетворюється на окремий осередок, набуває свого обличчя в результаті зміни поколінь. Дім є зосередженням усіх цінностей: вірності минулому, терпіння, економності, передбачення, любові до сім'ї, до рідної землі. Він повинен служити джерелом сил і натхнення для всієї сім'ї, не детермінуючи поганого настрою. При цьому наявність свого «домашнього вогнища» може бути віднесена і до матеріальних, як будова, і до духовно-моральних сімейних цінностей. До речі, наявність в ціннісних орієнтаціях індивіда такої матеріальної сімейної цінності як “свій Дім” може сприяти формуванню установки на власне житло для створення сім'ї. Відсутність власного житла, майбутнього «сімейного вогнища», може стати серйозною проблемою в розбудові міцної молоді сім'ї.

Соціальні трансформації в українському суспільстві обумовили зміну сімейних цінностей молоді, котрі проявляються в наступному: шлюб втрачає роль нормативного регулятора сексуальних стосунків, внаслідок цього вступ в шлюб перестає бути безумовною нормою, що задає стандарт поведінки; нормативна модель шлюбу змінюється широкою різноманітністю життєвих стилів і альтернативних шлюбних моделей; сексуальність, відокремлена від шлюбу і репродукції, набуває важливе значення в житті як чоловіків, так і жінок; змінюються норми статевої моралі, послаблюється соціальний контроль дошлюбної поведінки молоді, надаючи молодим людям можливість самостійно визначати доцільність вступу в дошлюбні статеві стосунки; зростають очікування і вимоги юнаків і дівчат не лише один до одного, але і до сімейного життя, його сексуальної складової тощо.

В своїй експериментальній роботі ми намагалися виявити ступінь орієнтованості випускників школи на такі цінності як ставлення до людини, до суспільства, здорового способу життя, вибору і створення сім'ї. І хоч особливо

негативного ставлення до сім'ї як соціального інституту не відзначено, бажання мати сім'ю і дітей, не викликають у молоді оптимістичного настрою, а уявлення старшокласників про майбутню сім'ю носять частіше егоцентричний та локально-ситуативний характер, що є наслідком стихійного формування образу сім'ї впродовж дитинства і підліткового періоду. А сім'я, в якій є діти, все більше залишається за межами індивідуальних інтересів особистості як така, що заважає особистому. З точки зору цінності індивідуалізму сім'я і діти становлять перешкоду для особистісного зростання.

Ще донедавна спорідненість вважалась фундаментом шлюбу і тривалий час вважали, що чоловік і дружина – родичі. А коли сьогодні людина легко вступає в четвертий-п'ятий шлюб, хіба може бути четверта-п'ята дружина (чоловік) в одному ряду з розумінням "матір", "брат" і т.д.? Очевидно, сьогодні ці категорії - шлюбність і спорідненість - не настільки взаємопов'язані. Тобто ця цінність для сучасного шлюбу – не актуальна. Інша цінність минулого шлюбу – сексуальність. Ще не так давно реалізація сексуальності була нерозривно пов'язана зі шлюбом, а сьогодні для сексу не обов'язково мати сім'ю, тобто сексуальність, як цементуюча цінність, суттєво послабла. Так само змінилася ще одна цінність традиційного шлюбу - репродукція. Хотілося дитини – обов'язково треба бути в шлюбі. Народити поза шлюбом – це були рідкісні випадки, і це була ганьба для жінки-матері. Сьогодні кількість народжених поза шлюбом дітей зросла в рази. Тобто для того, щоб мати дитину, теж не обов'язково вступати в шлюб. Саме тому важко навіювати школярам думку про відповідальне і бережливе ставлення до традиційних сімейних цінностей.

Все частіше на телебаченні можна почути заяви про те, що сім'я – це не обов'язково союз чоловіка і жінки, а може бути союзом чоловіка з чоловіком чи жінки з жінкою. У зарубіжних кіно і телефільмах, на ТБ-шоу серед головних позитивних героїв регулярно фігурують геї і лесбійки, а образ традиційної сім'ї висміюється і дискредитується. З екранів, з масової культури зникає позитивний образ матері і батька, з'явилася пропозиція в шкільних підручниках

замість слова “батьки” використовувати слово ”рідні”, замість слів “матір”/”батько” використовувати поняття ”перший з батьків”/”другий з батьків”. На екранах не зустрінеш людей, що обстоюють тверезість і цнотливість, проте пропагується теорія ”культурного” випивання і вульгарність.

Перестали вважатися девіантними консенсусні шлюби, ставши звичним варіантом норми. Десята частина шлюбів в Україні є консенсусними. Ще 45% українців не засуджують спільного проживання перед офіційним шлюбом [30].

Як засвідчили наші репрезентативні опитування, більше половини старшокласників загальноосвітніх шкіл м. Тернополя і 60 % учнів ПТУ відповіли, що вони «згідні» чи «в основному згідні» з твердженням: *«зазвичай буває корисно, щоб партнери пожили спільно до шлюбу, щоб вияснити, чи зможуть вони ужитися»*. Майже 70 % дівчат і 65 % юнаків погодилися, що *«дошлюбне спільне життя – особиста справа чоловіка і жінки і нікого іншого не повинне цікавити»*. Близько 20 % студентів вважають шлюб – соціальним атавізмом.

Особливу увагу в рамках фамілістичної перспективи молоді ми приділили системі сексуальних цінностей, відзначивши основні тенденції їх розвитку, а саме вульгаризацію, зведення складних любовно-еротичних почуттів і переживань до примітивної і стандартної сексуальної техніки, комерціалізацію, надприбутки секс-індустрії, що не має нічого спільного ні з етикою, ні з естетикою, ні з педагогікою, вестернізацію (орієнтація на західні цінності) тощо. Покоління за поколінням батьків намагаються відсунути строки початку статевого життя своїх дітей, а покоління за поколінням дітей прагне їх зробити більш ранніми. І в останнє десятиліття все більше виявляється перемога останніх – відбувся зсув початку статевого життя до більш раннього віку. В системі “сучасних” сексуальних цінностей звичними стають легалізація одностатевого кохання і зростання політичної і культурної активності сексуальних меншин, реабілітація нерепродуктивних форм сексуальності, автономізація підліткової та юнацької сексуальності від зовнішніх форм

контролю, толерантність до дошлюбного та позашлюбного сексу, відокремлення сексуальності від матрімоніальної поведінки тощо. Найважливішим критерієм моральної оцінки сексуальних дій і стосунків стає їх добровільність.

При анкетуванні студентів Тернопільського національного педагогічного університету були запропоновані питання про їх репродуктивні цінності, стратегії репродуктивної поведінки. 59% студентів вважають найкращим для народження дітей вік в межах 21-25 років і 34% - 26-30 років. Основними мотивами бажання мати дітей є: любов до дітей (45%), мотив самореалізації (41%). Аналіз бажаного і очікуваного числа дітей дає уявлення, по-перше, про сформовану в студентській молоді ідеальну, з точки зору дітності, модель сім'ї і, по-друге, допомагає оцінити репродуктивний потенціал суспільства через призму його нормативного регулювання.

Ще у 2016 році Верховна Рада України орієнтувала школи на запровадження програм формування сімейних цінностей, зокрема курсу за вибором або факультативу "Сімейні цінності". Це повинно було сприяти тому, щоб дитина в школі усвідомила традиційні для України сімейні цінності, родинні традиції і звичаї, сутність подружніх і батьківсько-дитячих взаємин, оволоділа знаннями щодо створення та розвитку щасливої сім'ї, навчилася і практичним навичкам спілкування, співпраці, креативності, усвідомленості, рішучості, сміливості та ще багатьом іншим умінням, в тому числі і вмінню цінувати себе, інших людей, природу, країну, працю і творчість, і, звісно ж, сім'ю. Дітей треба вчити не тільки тому, як створити сім'ю, але і як її зробити щасливою. І чим раніше дитина усвідомлює цінність сімейних стосунків, і ту велику відповідальність, що лежить на сім'ї, тим відповідальніше молода людина поставиться до створення своєї сім'ї, до виховання своїх дітей, до створення здорових стосунків у своїй сім'ї, цьому треба вчити наших дітей.

На жаль, через низку причин соціального, політичного, гендерного та педагогічного характеру запровадження курсу "Сімейні цінності" не відбулося, чудова ідея загрузла в банальних бюрократичних і популістичних дискусіях.

Висновки. Таким чином, вступаючи в шлюб, молоді люди повинні мати чітке уявлення про сімейні цінності. Важливо, щоб кожний член сім'ї знав, що його люблять, цінують, в ньому відчувають потребу; гнучкість у вирішенні сімейних проблем; повага один до одного; чесність; вміння прощати; щедрість; відповідальність; тощо. Сьогодні система сімейних цінностей формується переважно в сім'ї. Однак одна сім'я без допомоги школи не може вирішити проблему підготовки випускників до сімейного життя. Більшу частину цієї роботи повинна взяти на себе школа. Саме тому актуальним в нашій експериментально-дослідній роботі стало формування у школярів установки на сім'ю, ознайомлення молоді з перевагами сімейного життя, інформування про значущість шлюбу і сім'ї для людини та суспільства.